

سه شنبه 21 مهر 1394-29 ذی الحجه 1436-13 اکتبر 2015

دوره قاجار استاد «محمدتقی شوریده شیرازی»...

* 21 مهر در گذر تاریخ

* درگذشت شاعر بزرگ

دوره قاجار استاد «محمدتقی شوریده شیرازی» (1305 ش)

اشاره:

استاد محمدتقی شوریده شیرازی فرزند عباس، در سال 1236 ش در شیراز زاده شد و در

هفت سالگی بر اثر آبله، از نعمت بینایی محروم گردید. وی پس از مرگ پدر در نه سالگی،

تحت سرپرستی دایی قرار گرفت و از آنجا که دارای هوش سرشاری بود، در مدتی کوتاه به وسیله اشعارش بلندآوازه گردید و شعرش بر زبان‌ها افتاد. محمدتقی پس از آن راهی تهران شد و مورد توجه

ناصرالدین شاه قاجار قرار گرفت و لقب فصیح‌الملک دریافت کرد. محمدتقی شوریده آن‌گاه به شیراز عزیمت نمود و تا پایان عمر در آنجا بود. شوریده شیرازی در

اواخر عمر، تولیت افتخاری مقبره سعدی را پذیرفت و در تعمیر آن کوشش فراوانی کرد. سرانجام

این شاعر، در شصت و نه سالگی وفات یافت و در جوار مزار شیخ اجل سعدی شیرازی مدفون گردید. شوریده شیرازی، در قصیده سرائی، غزل، طنز و مطایبه نبوغی بسزا داشت. او به ویژه در سرودن

اشعاری که متضمن کلمات عامیانه و اصطلاحات اهالی فارس است، مهارت فراوانی از خود نشان داده است. از شوریده شیرازی آثاری برجای مانده است که دیوان غزلیات، آذر،

کشف المواد و نامه روشندان از آن جمله‌اند.

* تصویب لایحه کاپیتولاسیون توسط مجلس شورای ملی (1343ش)

اشاره:

پس از آن که کابینه اسدالله علم،

به دستور شاه، پیشنهاد آمریکا مبنی بر اعطای مصونیت قضائی به اتباع آمریکایی را به صورت یک لایحه قانونی در دولت تصویب کرد، این لایحه در نهایت در

یک جلسه پر سر و صدای مجلس شورای ملی با نطق موافقین و مخالفین علی‌رغم رأی بالای مخالفان، به تصویب رسید. با تصویب این قانون، مستشاران نظامی آمریکا در ایران از مصونیت‌ها و

معافیت‌های قضائی بهره‌مند شدند. این مصوبه که به صورت قانونی، سند اسارت ملت و دولت ایران را به دست آمریکا امضاء می‌نمود، در حقیقت، روح و جان انقلاب شاه و آمریکا بود که اینک برملا

می‌گردید. تصویب این لایحه در مطبوعات اعلام نشد ولی پس از مدتی که از تصویب آن گذشت، حضرت امام خمینی(ره) از آن مطلع شدند. با آگاهی امام از مفاد این مصوبه، ایشان با درایت و

دوراندیشی خاص خود، در سخنرانی رسواگرانه‌ای، عواقب شوم

این لایحه را مطرح ساخته و از دولت خواستند که آن را ملغی نماید. رهبر نهضت در این سخنرانی طوفان‌زا، نفوذ آمریکا را

به همه اعلام خطر کردند و فرمودند: «امروز تمام گرفتاری ما از آمریکا و اسرائیل است» به دنبال این سخنرانی، اعلامیه امام نیز در تیراژ بسیار زیاد و در سطح گسترده‌ای با

شیوه‌ای ابتکاری در یک زمان پخش گردید. امام در این اعلامیه، تصویب کاپیتولاسیون را اقرار به مستعمره بودن ایران نامیدند و رأی ننگین مجلسین را مخالف اسلام

و قرآن شمردند.

این سخنرانی امام در 4 آبان 1343 و نیز

صدور اعلامیه توسط آن حضرت، به رژیم بسیارگران آمد و پس از چند روز در زمان دولت حسنعلی منصور، حضرت امام را در 13 آبان 1343 به ترکیه تبعید کردند.

این قانون خفت بار و ننگین سرانجام با پیروزی انقلاب اسلامی برای همیشه لغو شد.

* درگذشت استاد «حسین بهزاد» مشهورترین نگارگر معاصر ایران (1347 ش)

اشاره:

استاد حسین بهزاد در سال 1273 ش در تهران به دنیا آمد. او در اوائل کودکی به سبب علاقه بسیار به نقاشی و بی‌توجهی به درس، از مدرسه اخراج شد. پدرش او را به استاد نقاشی سپرد و او به

نقاشی پرداخت. بهزاد با ارائه آثار هنری خود، به تدریج مشهور گردید و سرانجام به عنوان بزرگترین و پرآوازه‌ترین مینیاتوریست معاصر ایران شناخته شد. او با ابداعاتی در هنر مینیاتور، این هنر اصیل

و ارزشمند ایرانی و اسلامی را بهبود بخشید. استاد بهزاد در به کارگیری رنگ‌ها از شیوه‌های بدیع استفاده می‌کرد و با رنگ، شادی می‌آفرید یا غم و اندوه را به بیننده القاء می‌کرد. شاهنامه فردوسی،

ایوان مدائن و

فتح بابل از جمله آثار ارزشمند ایشان است. وی در اواخر عمر، از هنرکرده هنرهای تزئینی،

دکترای افتخاری دریافت کرد و به استادی آن درآمد. استاد بهزاد، مردی متواضع و در عین حال عاطفی و حساس بود و به اهل بیت عصمت و طهارت(ع) عشق می‌ورزید. ایشان سرانجام در 21 مهر

1347 در 74 سالگی درگذشت.

* درگذشت دکتر غلامحسین مصاحب، ادیب، نویسنده و صاحب دائرة المعارف مصاحب (1358ش)

اشاره:

غلامحسین مصاحب (زاده ۱۲۸۹ تهران - درگذشته ۲۱ مهر ۱۳۵۸) ریاضی‌دان و دانشنامه‌نویس ایرانی بود.

به سبب کوشش‌های او در راه ترویج ریاضیات جدید در ایران وی را «پدر ریاضیات جدید» در ایران می‌دانند. غلام‌حسین مصاحب در سال ۱۲۸۹ در تهران در خانواده‌ای اهل علم و ادب به دنیا آمد. خاندان مصاحب در نائین از دوران صفویه به این سو شناخته‌شده هستند و چند تن رجال ادب و هنر از این خاندان برخاسته‌اند، از جمله ملا مصاحب که در عصر شاه عباس شاعری بنام بود. پدربزرگ او، میرزا غلامعلی، خوشنویس، پدرش طبیب و مادرش شاعر بود. دکتر غلامحسین مصاحب در مهر ۱۳۴۵ مؤسسه ریاضیات را در دانشسرای عالی (بعداً دانشگاه تربیت معلم) با مجوز شورای مرکزی دانشگاه‌ها تأسیس کرد. هدف این مؤسسه تربیت مدرسان ریاضی برای دانشگاه‌های کشور بود، و با کوشش‌های مداوم دکتر مصاحب ۷۰ نفر مدرس ریاضی دانشگاهی در آن مؤسسه تربیت شدند، و نیز کتابخانه تخصصی مؤسسه ریاضیات در کشور بی‌نظیر بود. مؤسسه ریاضیات از سال ۱۳۶۳ با ضوابط جدید به پذیرش دانشجو برای دوره‌های عالی ریاضی پرداخت، و در سال ۱۳۷۶ مؤسسه ریاضیات به مؤسسه تحقیقات ریاضی دکتر غلامحسین مصاحب تغییر نام یافت.

* درگذشت استاد

دکتر «رجبعلی مظلومی» محقق و نویسنده برجسته (1377 ش)

اشاره:

استاد دکتر رجبعلی مظلومی در

سال 1306 ش در نیشابور به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش و در مشهد مقدس به پایان برد و سپس تحصیلات عالی را در زمینه روانشناسی و ادبیات ادامه داد. مطالعات متنوع و گسترده ایشان در زمینه‌های قرآن‌شناسی، حدیث‌شناسی، حکمت و عرفان، تاریخ و هنر اسلامی و به ویژه امور تربیتی، منجر به نگارش بیش از نود جلد کتاب و پانصد مقاله در طول نزدیک به نیم قرن تلاش و پژوهش توسط این محقق برجسته گردید.

استاد مظلومی سالیان طولانی در دانشگاه هنر، دانشکده هنرهای زیبا و دانشکده هنر

تربیت مدرس اشتغال داشت و ضمن این که دو مرکز تحقیقاتی تأسیس کرد، توسط شورای علمی کشور به عنوان پژوهشگر نمونه برگزیده شد.

برخی از آثار قلمی ایشان بدین قرارند: راه و رسم سخن گفتن، جوان و دین، علی(ع) معیار کمال، زنان با فضیلت، سرگذشت قرآن و

فهم قرآن در دو جلد.

استاد مظلومی در سال 1374 شمسی پس از ایراد یک سخنرانی در اثر عارضه

سکته مغزی در منزل بستری شد و سرانجام در 21 مهر 1377 در 71 سالگی درگذشت و در

بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

* رحلت عالم مجاهد

آیت الله «هادی روحانی»

نماینده ولی فقیه

در استان مازندران (1378ش)

اشاره:

آیت‌الله شیخ هادی روحانی در

سال 1302 ش (1342 ق) در یکی از روستاهای توابع بابلسر به دنیا آمد و در ابتدا به دلیل درگذشت پدرش به کشاورزی پرداخت. وی پس از سقوط رضاخان پهلوی و رونق دوباره حوزه‌های علمیه، به تحصیل علوم دینی روی آورد. آیت‌الله روحانی

پس از چندی راهی حوزه علمیه قم و مشهد شد و پس از طی سطوح عالی، در درس خارج و فلسفه حضرات آیات: سید حسین بروجردی، امام خمینی(ره)، سید شهاب الدین مرعشی نجفی و علامه طباطبایی حاضر گردید.

وی در سال 1343، به زادگاهش بازگشت و به تألیف و تدریس سطوح عالی و

اقامه جماعت اشتغال جست و همزمان به مبارزه علیه رژیم ستمشاهی و هدایت افکار مردم و پشتیبانی از نهضت امام خمینی(ره) پرداخت.

فعالیت‌های ضدطاغوتی آیت‌الله روحانی باعث شد که در سال 1357 توسط ساواک دستگیر و به تهران منتقل شود ولی

با تحصن و اعتراض علما و مردم بابل،

به زودی آزاد گردید. آیت‌الله روحانی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی به نمایندگی

امام خمینی(ره) و امامت جمعه بابل منصوب و برای سه دوره پیاپی، به نمایندگی

مجلس خبرگان رهبری از سوی مردم

استان مازندران برگزیده شد. آیت‌الله روحانی پس از ارتحال امام خمینی نیز به نمایندگی ولی فقیه در استان مازندران و امامت جمعه بابل برگزیده شد و در این سنگر، منشأ

خدمات فراوانی گردید. این عالم مجاهد در سال‌های سخت جنگ تحمیلی، بارها به جبهه‌ها رفت و مدت‌های بسیار درکنار رزمندگان اسلام به سر برد و بازسازی

شهر سوسنگرد را بر عهده گرفت.

این فقیه فرزانه در کنار فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی، از امور علمی غافل نماند و

آثار متعددی به یادگار گذاشت. برخی از آثار وی عبارتند از: نگاهی به مسئله ولایت، قطره در تفسیر سوره حمد و معاد در اسلام. وی سرانجام پس از عمری خدمت به اسلام و انقلاب اسلامی در 21 مهر 1378 ش برابر با سوم رجب 1420 ق در 76 سالگی بدردور حیات گفت و در بابل در مدرسه خاتم الانبیاء که خود از نو، بنیاد نهاده بود، به خاک سپرده شد.

* رحلت فقیه جلیل و

عالم بزرگوار آیت‌الله «ابوالفضل خوانساری نجفی» (1380 ش)

اشاره:

آیت‌الله شیخ ابوالفضل خوانساری در

سال 1295 ش (1334ق) در اصفهان

به دنیا آمد. پدرش از شاگردان با سابقه

آخوند خراسانی و شیخ حسن ممقانی بود. آیت‌الله خوانساری پس از فراگیری مقدمات در زادگاهش، در 20 سالگی به دلیل آزار و اذیت حکومت پهلوی، برای تحصیل سطوح بالاتر، راهی نجف اشرف گردید.

ایشان در نجف از محضر درس آیات عظام: سیدابوالقاسم خویی، سیدمحسن حکیم، محمدحسین غروی اصفهانی و میرزا باقر زنجان‌ی بهره‌مند گردید و پس از 16 سال اقامت، در 36 سالگی به علت بیماری ریوی به ایران مراجعت نمود. آیت‌الله خوانساری سپس در محضر آیت‌الله بروجردی به شاگردی نشست و به مدارج بالایی در علم دست یافت. این عالم بزرگوار با آغاز دوران مبارزه امام خمینی(ره) علیه طاغوت، به پشتیبانی از نهضت اسلامی پرداخت و نقش مؤثری

در سال‌های تبعید حضرت امام (ره) ایفاء نمود. آیت‌الله خوانساری پس از پیروزی انقلاب اسلامی به عنوان نماینده امام و

امام جمعه اراک، راهی آن شهر گردید و به مدت سیزده سال در این سنگر خدمت کرد. این عالم فرزانه سرانجام در 21 مهر 1380 برابر با 25 رجب 1422 ق در 85 سالگی دار فانی را وداع گفت و در حرم مطهر

حضرت معصومه(س) دفن گردید.

* 29 ذیحجه در گذر تاریخ

* درگذشت «ابن خیاط» دانشمند و نحوی بزرگ(320 ق)

اشاره:

ابوبکر محمدبن احمد بن منصور معروف به ابن‌خیاط از محدثین و علمای بزرگ

علم نحو، درسمرقند از شهرهای ایران قدیم به دنیا آمد و پس از پایان مراحل ابتدائی تحصیل، در سال 285 ق به عراق رفت.

ابن خیاط در شهرهای مختلف عراق که در آن زمان از مراکز علمی جهان اسلام بودند، علوم اسلامی به ویژه علم نحو را فراگرفت و در این علم به استادی رسید. اگرچه کتاب‌های زیادی از ابن خیاط

در دست نیست، اما از جمله آثار وی می‌توان به معانی القرآن، الموجز فی النحو و النحو الکبیر

اشاره کرد.

* تصرف شهر بیروت توسط سپاهیان مسلمان شام و مصر

در جنگ با صلیبی ها(690ق)

* شهادت روحانی آگاه و

مبارز انقلابی «شیخ محمد خیابانی» در تبریز(1338 ق)

اشاره:

شیخ محمد خیابانی در سال 1297ق در خاмене از توابع شبستر به دنیا آمد. در ابتدا مدتی به همراه پدر به کار تجارت مشغول بود، اما گرایش روحی به فراگیری علم او را به سلک روحانیت در آورد.

شیخ محمد مدارج علمی را به سرعت پیمود و در درس عالی فقه و اصول و هیئت و نجوم

شرکت کرد.

در محاصره‌ی تبریز، وی از ارکان فکری و رهبری مردم بود و با لباس روحانیت و تفنگ بر دوش در سنگرها به دفاع از شهر و ناموس و حیثیت مردم مسلمان در مقابل سپاه متجاوز عین‌الدوله صدراعظم قاجار پرداخت. پس از خلع محمدعلی شاه از حکومت، از طرف مردم تبریز به مجلس شورای ملی راه یافت، و در کنار افرادی همچون شهید مدرس به دفاع از حقوق مردم قیام کرد. از قاجار کارهای درخشان خیابانی در مجلس دوم، اعتراض شجاعانه و کارساز او علیه اولتیماتوم استعماری دولت تزاری روس بود.

اوضاع نابسامان ایران و اخراج نمایندگان آذربایجان از مجلس شورای ملی،

شیخ محمد خیابانی را به تشکیل

مجلس محلی و قیام مردمی فرا خواند و در 16 رجب 1338 آن را علنی ساخت.

در این قیام تبریز از لوٹ حضور خائنان و بیگانگان مزدور پاک شد و زمام امور به دست خیابانی و یارانش افتاد. این قیام پیروزمندانه، پنج ماه ادامه داشت.

سرانجام با خیانت مخبرالسلطنه که

چهره‌ای موجه و ملی داشت، هواداران و یاران خیابانی به قتل رسیده و یا خلع سلاح شدند. در نهایت بر اثر خیانت برخی مزدوران، شیخ محمد خیابانی در 29 ذی‌الحجه 1338

(22 شهریور 1299 ش) به شهادت رسید. پیکر وی را در گورستان سید حمزه در تبریز به خاک سپردند. بعدها، این گورستان

به مدرسه تبدیل شد و با ویرانی مدرسه، مقبره‌ی خیابانی مظلوم هم از بین رفت.

* 13 اکتبر در گذر تاریخ

* تصرف سرزمین تاریخی «بابل» توسط کوروش هخامنشی (539 سال قبل از میلاد)

* مرگ «نیکولا دومالبرانش» عالم علوم الهی و فیلسوف

شهر فرانسوی (1715م)

* کشف «کلر» توسط «کاردینال ویلهلم شیل» دانشمند سوئدی (1774م)

* مرگ «ژوزف گوبینو» نویسنده و فیلسوف ارتجاعی فرانسه (1882م)

* اعلان جنگ ایتالیا به آلمان در اواخر جنگ جهانی دوم (1943م)

* تصویب قانون اساسی جدید فرانسه (1946م)